

Zo krijg je mensen mee met duurzaamheidsplannen: een nieuwe methode

Dr. Sarah Elbert & Lynette Germes, MSc
Lectoraat Duurzaam Gedrag – Hanzehogeschool Groningen
EnTranCe | Centre of Expertise Energy & Academie voor Sociale Studies

Context

Wat?

- Het goed in beeld hebben van lokale samenwerkingsmogelijkheden en het leren kennen van bewoners

Waarom?

- Met behulp van deze methode kan het participatietraject beter afgestemd worden op de wensen en behoeften van stakeholders, waaronder bewoners

Wanneer?

- Voorafgaande aan een participatietraject

Wie?

- Iedere organisatie die aan de slag wil gaan met een participatietraject

Onderzoek naar participatie

Dat levert waardevolle
sociale profielen op!

...Zodat we tot
de beste
participatieaanpak
kunnen komen!

ben ik in beeld?

suusvandenakker

Social fingerprint methode

Stakeholdersanalyse (interviews) en sociaal netwerk analyse

Opzet en uitvoer van bewonersonderzoek: uitgebreide deur-tot-deur vragenlijst om tot een sociaal profiel van een gebied (buurt, wijk, dorp) te komen

Analyse en interpretatie: inmiddels is dit in 12 gebieden gedaan, deze gebieden zijn van toegevoegde waarde als referentiegebieden

Aanbevelingen voor een participatieaanpak

Bouw, K., Wiekens, C. J., Elbert, S.P. and Faaij, A.P.C., 2022. How to plan for success? An exploration of social context factors in neighbourhood energy planning. *Energy Research & Science*, 92, 102761

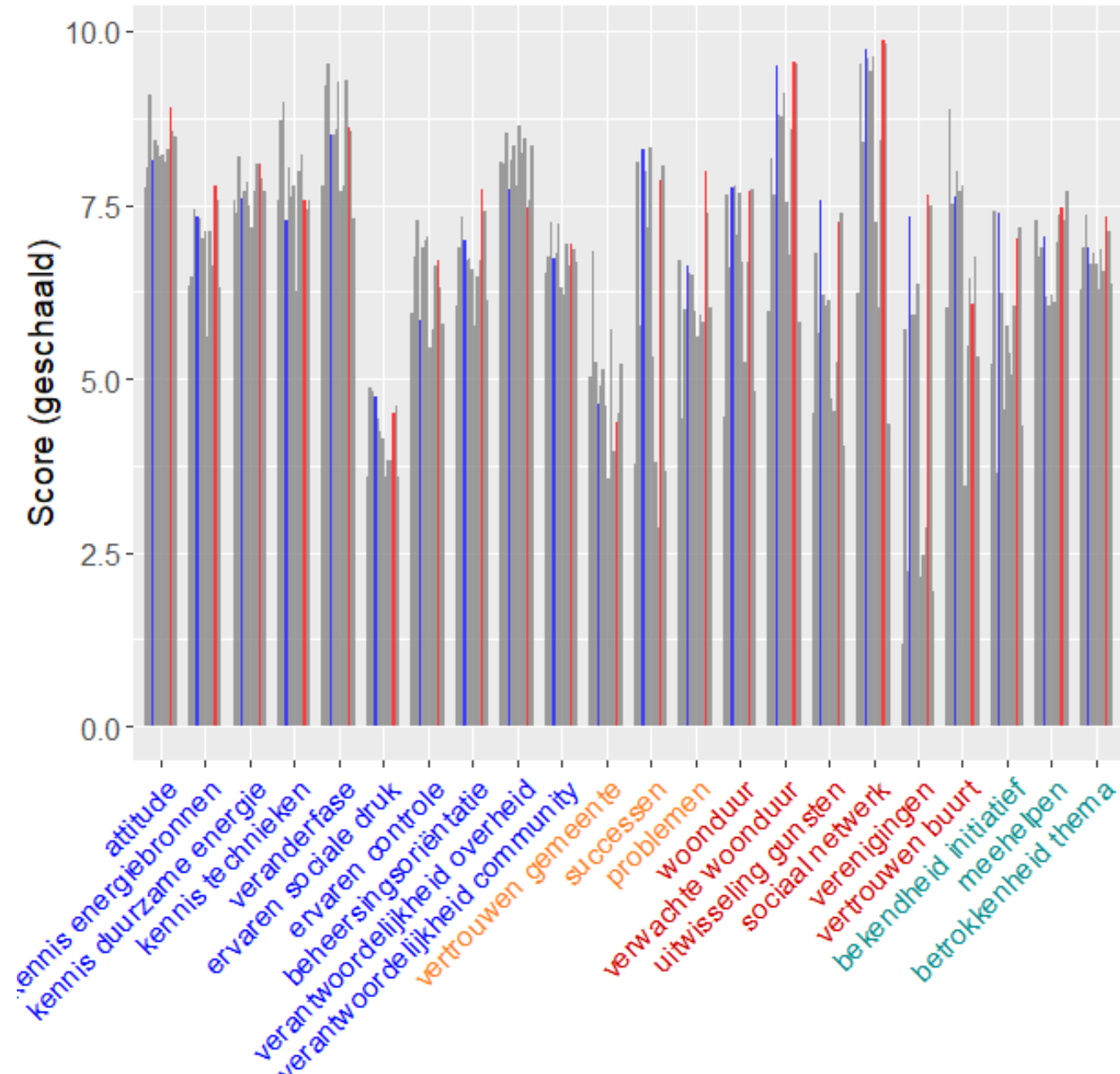
Elbert, S.P., & Wiekens, C.J. (2024). De 'social fingerprint'-aanpak als basis voor bewonersparticipatie. In: E-Magazine De Zachte Stad – Platform Stad en Wijk, pp.57-62.

share your talent. move the world.

Sociaal profiel: de indicatoren

- **Achtergrond van het gebied** (demografische gegevens)
- **Individuele factoren** (o.a. attitude, kennis & verantwoordelijkheid voor de energietransitie)
- **Sociaal-historische context** (o.a. vertrouwen, problemen, successen)
- **Sociale omgeving** (o.a. sociale cohesie, sociaal kapitaal)
- **Participatie** (o.a. bereidheid om mee te helpen)

Sociale vingerafdruk meerdere wijken

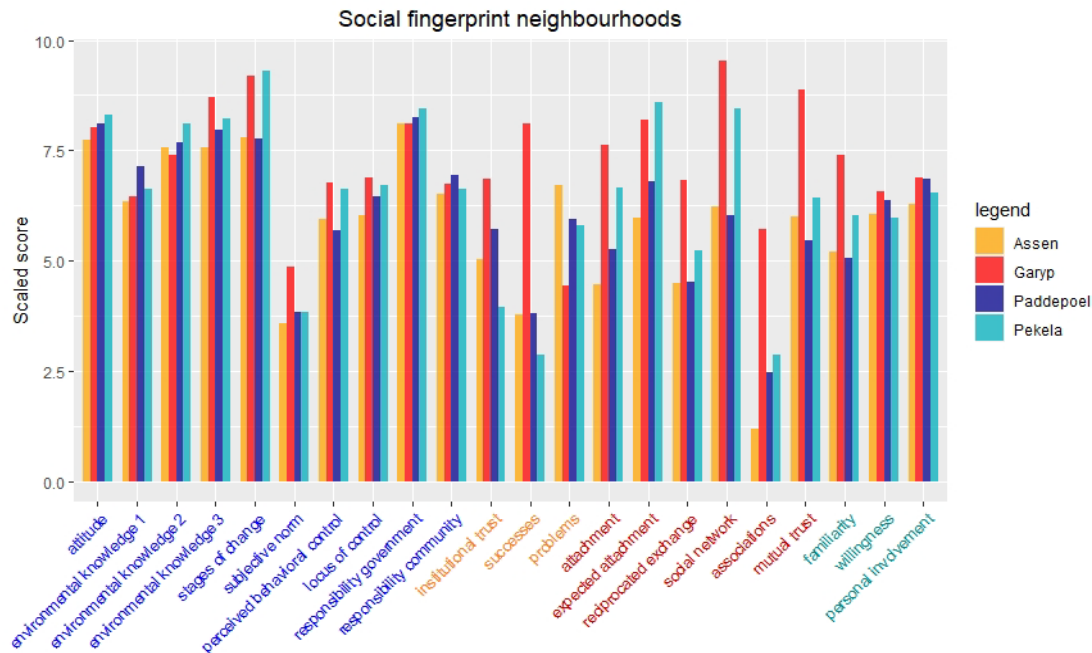
Ingezoomd

Paddepoel

Pekela

Garyp

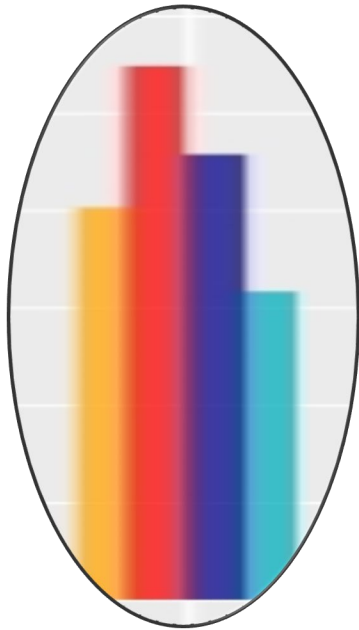

Assen

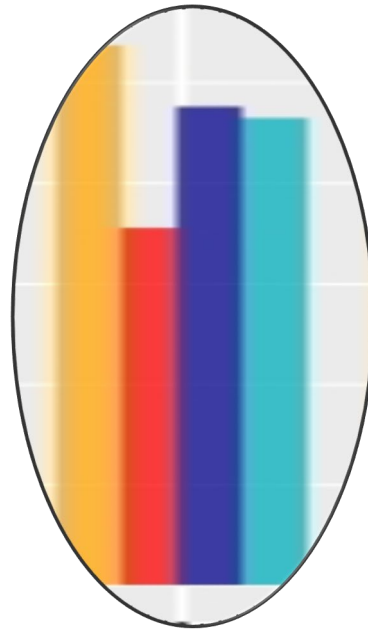
Bouw, K., Wiekens, C. J., Elbert, S.P. and Faaij, A.P.C., 2022. How to plan for success? An exploration of social context factors in neighbourhood energy planning. *Energy Research & Science*, 92, 102761

share your talent. move the world.

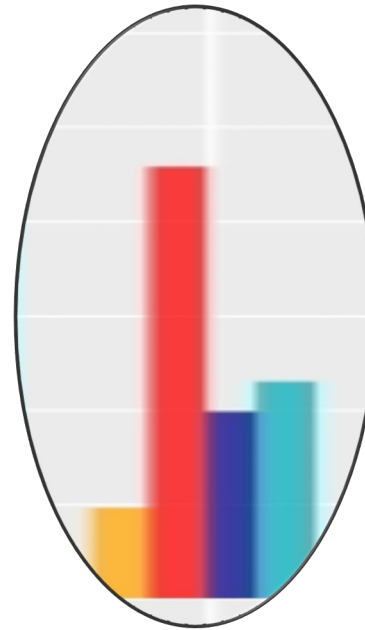
Verder ingezoomd

Vertrouwen in de gemeente

Problemen

Lidmaatschappen

Combinaties van factoren

Vergelijken van groepen

Meehelpen

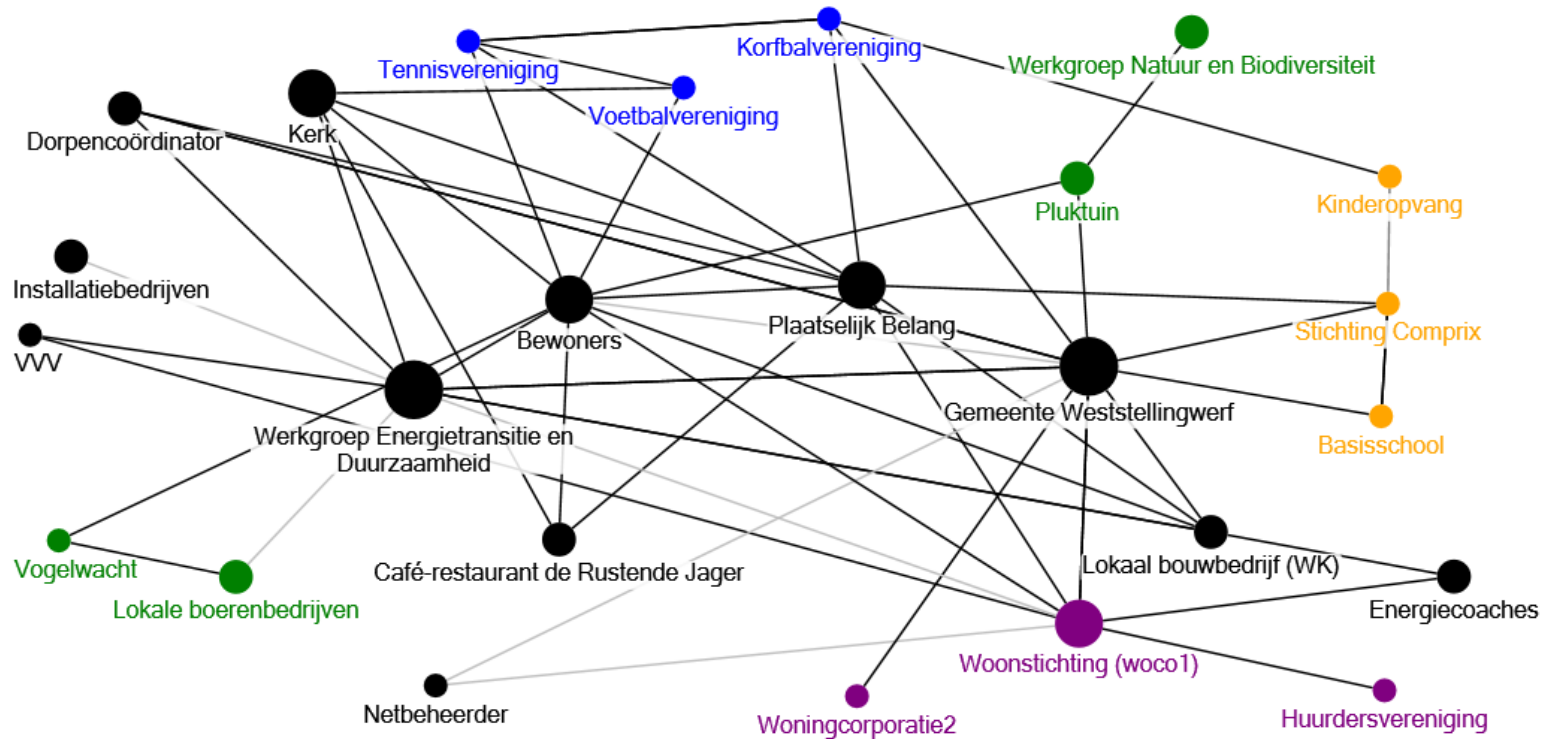
Belang van achterliggende motieven:
Wat zit er achter 'ja', 'misschien' of 'nee'?

Sociaal profiel: vertaling naar de praktijk

Element in aanpak / project	Informatie	Sociale factor
Voorbereiding	Problemen om op te lossen	Problemen (toelichtingen)
Communicatie	Ontmoetingsplekken Argumentatie Afzender	Ontmoetingsplekken Bereidheid om mee te helpen (toelichtingen) Attitude (toelichtingen) Vertrouwen (toelichtingen)
Participatie	Organiserend vermogen in een gebied Motivatie	Successen Lidmaatschappen Ondernemerschap Bereidheid om mee te helpen (toelichtingen)
Technische oplossingen	Individueel vs. collectief Ruimte en mogelijkheden om te investeren	Vertrouwen, onderlinge uitwisseling, lidmaatschappen Gedragscontrole Inkomen
Samenwerken	Stakeholders(analyse)	Vertrouwen Verantwoordelijkheid

Bouw, K., Wiekens, C. J., Elbert, S.P. and Faaij, A.P.C., 2022. How to plan for success? An exploration of social context factors in neighbourhood energy planning. *Energy Research & Science*, 92, 102761

Stakeholders- en sociaal netwerk analyse

Created with NodeXL (<http://nodexl.codeplex.com>)

Geleerde lessen

- Een methodische aanpak, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten werkt en geeft waardevolle informatie over **bewonersperspectieven** die vertaald kunnen worden naar een aanpak om (groepen) mensen te betrekken.
- Samen met organisaties die al in de wijk betrokken zijn.

Afwegingen tijdens het proces

Alle perspectieven van alle inwoners, maar ...

Dilemma I:

maatwerk vs. algemene principes

Dilemma II:

wetenschappelijk verantwoord vs. praktisch bruikbaar

Dilemma III:

zorgvuldig vs. snel

Afwegingen tijdens het proces

Op basis van de dilemma's moeten er verschillende keuzes worden gemaakt, waaronder:

- Online vragenlijst vs. papieren vragenlijst
- Aantal te benaderen huishoudens
 - Representatieve steekproef
- Wie gaat de vragenlijst verspreiden?
 - Sociaal netwerk analyse

Filmpje
Gemeente
Veenendaal

Social fingerprint aanpak: voorbeeld

share your talent. **move** the world.

Social fingerprint aanpak: voorbeeld

Looplijst, Straat:.....

Naam:..... Datum:.....

Huis nr:	Tijd	Aanwezig J/N	Deelname J/N/Mss	Opmerkingen/reden geen deelname
		Ja/Nee	Ja/ Nee/ Mss	
		Ja/Nee	Ja/ Nee/ Mss	
		Ja/Nee	Ja/ Nee/ Mss	

Social fingerprint voorbeeld

Belangrijke informatie die de inwoner heeft verteld:

- Ze weet zelf nog niet wat ze zou kiezen als verwarmingsvorm
- Ze denkt/dacht dat er een warmtenet aangelegd zou gaan worden
- Ze weet niet zo goed wat ze er van moet vinden, denkt geen inspraak te hebben
- Ze denkt dat het duurder wordt (in ieder geval met een warmtenet)
- Ze was erg gemotiveerd om mee te denken en praten en heeft dat ook gedaan
- Ze is gedemotiveerd geraakt omdat de gemeente niets met haar suggesties heeft gedaan
- Haar buurman is duidelijk negatief over een warmtenet
- Ze vindt het vervelend als de straat weer opengebrouwen moet worden, maar zou het ook niet onoverkomelijk vinden (als er iets positiefs tegenover staat)
- Ze staat heel positief tegenover verduurzaming
- Ze vindt het ingewikkeld en lijkt niet op de hoogte te zijn van de andere opties
- ...

Vragenlijst energietransitie

of ik mee wil helpen?

Kan ik wat bijdragen dan?

Weet ik daar genoeg van?

Doen anderen ook mee?

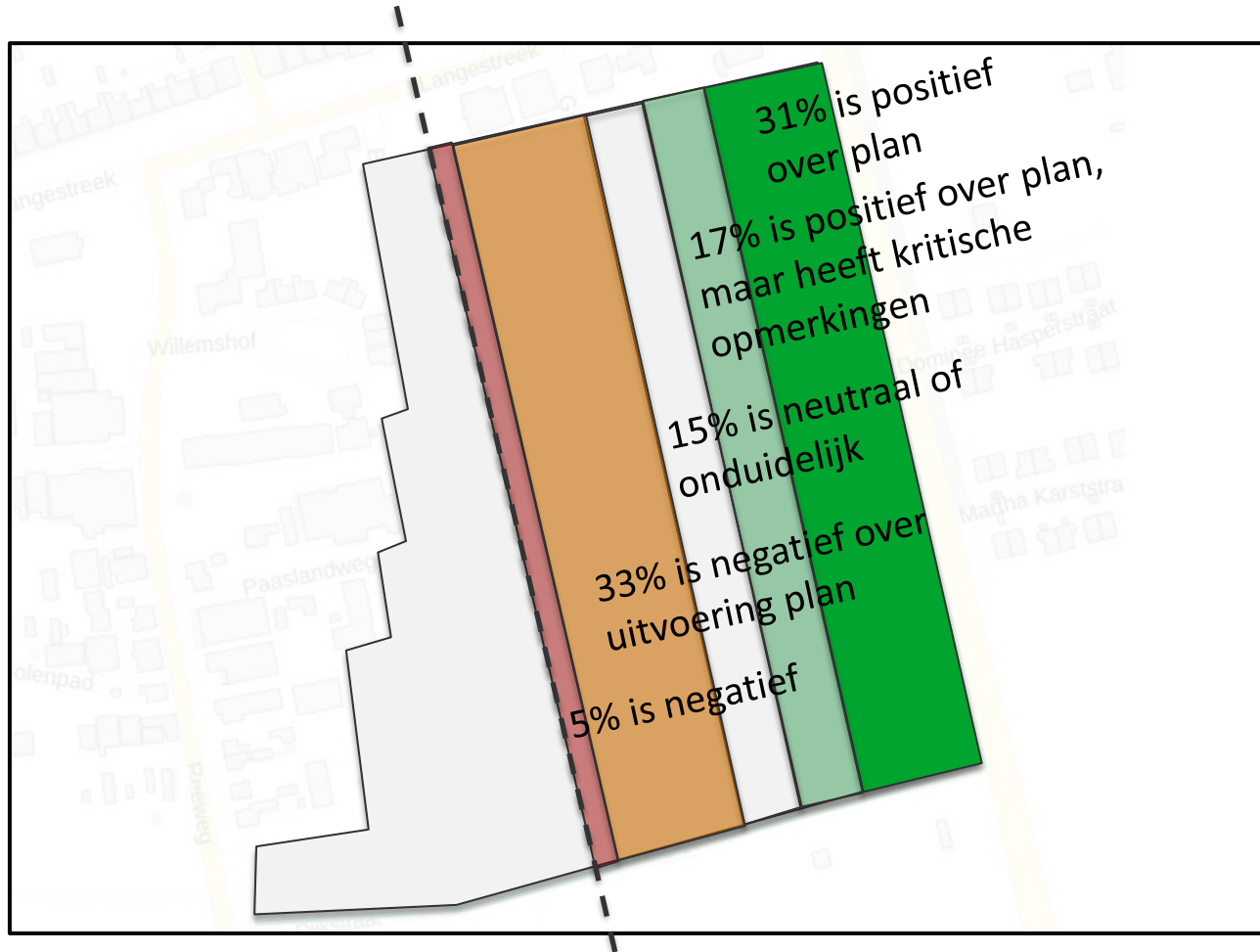
Kijk die info is voor ons onderzoekers óók heel interessant!

Geleerde lessen

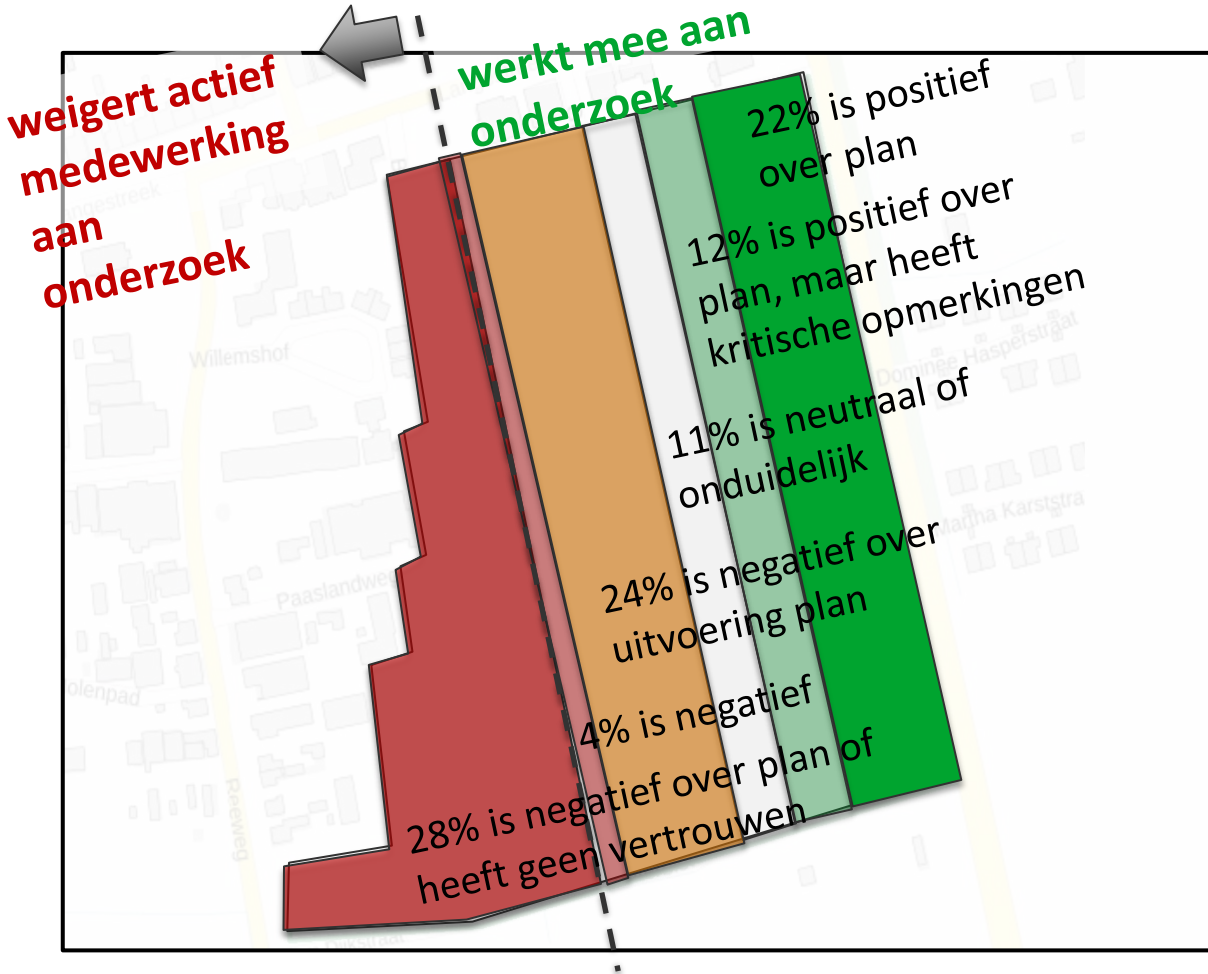
- Ook ongestructureerde gesprekken kun je methodisch benaderen
- **Specifieke vaardigheden** zijn noodzakelijk (oefenen), helemaal binnen de beperkte tijd die er is
- Soms blijkt dat er **urgenter vraagstukken** voor inwoners zijn dan het vraagstuk waarvoor we langs komen
 - Dan moet dat eerst worden opgelost
 - Kans op ontwikkelen van vertrouwen
- Iedereen die open doet spreken we en die gesprekken leveren **extra informatie** op
 - Ook als inwoners de vragenlijst niet invullen
 - Sommige inwoners willen na ons gesprek alsnog de vragenlijst invullen

Maar er is meer

Houding ten opzichte van plan warmtetransitie

Maar er is meer

Op basis van vragenlijsten: 38% is negatief over plan

Met inclusie van deurgesprekken: 56% is negatief over plan

Post of deur-tot-deur?

Bij wie wil meewerken geven we een vragenlijst af, we halen de vragenlijst op (~50%) of bewoners kunnen hem opsturen (~50%):

- **Afhaalafspraak**: respons van bijna 100%
- **Opsturen**: respons tussen 24% tot 48%

Totale respons van bewoners die we spreken:

- Ongeveer 60% tot 75%

Bij wie **niet thuis** is, doen we een vragenlijst in de bus:

- **Opsturen**: respons tussen 0% tot 22%

Het loont dus zeer om vragenlijsten persoonlijk te overhandigen

Hoe vaak aanbellen?

Minstens 2 keer, na 3 keer is de meeropbrengst gering

Geleerde lessen

- Ga bij de inwoners langs de deur
- Als iemand niet thuis is, probeer het later nog een keer en liefst daarna nog een keer
- Varieer in de tijden en dagen

Conclusie

- Aansluiten bij de doelgroep is belangrijk
- Proces kost tijd en vraagt zorgvuldigheid en vaardigheden
 - Snel en eenvoudig gaat niet leiden tot participatie en draagvlak, dus dat is eigenlijk geen alternatieve keuze
- Mogelijkheden om het proces minder omvangrijk te doen:
 - Samenwerken met andere organisaties of bewonersinitiatieven → sociaal netwerk analyse
 - Er zijn al professionals die gesprekken voeren met inwoners (buurtwerkers, opbouwwerkers, buurtontwikkelaars; *Ad-opleiding P&B*).
 - Representatieve selectie van inwoners en alle relevante opvattingen hebt gehoord

Hoe nu verder?

- Waar staan we nu?
- Aan de slag met de social fingerprint methode
- Toekomst van de social fingerprint methode

Sarah Elbert (s.p.elbert@pl.hanze.nl)

Lynette Germes (l.a.m.h.germes@pl.hanze.nl)

Bedankt!